

شورای حقوق بشر

کردارنامه مأموریت‌داران روندهای ویژه‌ی شورای حقوق بشر^۱

مترجمان: نگار پایدار، مریم عرضی

شورای حقوق بشر،

با تبعیت از اهداف و اصول منشور ملل متحد و اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر و با پذیرش تعهدات منتج از آنها برای دولت‌ها در جهت همکاری برای ارتقا و حفظ حقوق بشر، به شکلی که در آن اسناد تصریح شده است، اعلامیه و برنامه عمل وین را که در ۲۵ ام ماه ژوئن ۱۹۹۳، در کنفرانس جهانی حقوق بشر تصویب شد، یادآور می‌شود،

و همچنین یادآوری می‌کند که مجمع عمومی، در قطعنامه ۶۰/۲۵۱ مورخ ۱۵ مارس ۲۰۰۶ با عنوان «شورای حقوق بشر»:

الف) تاکید کرد که تمامی حقوق بشر، جهانشمول، غیرقابل تفکیک، به هم مرتبط، به هم وابسته و تقویت کننده یکدیگر هستند و تاکید می‌کند که تمامی این حقوق باید به شکلی برابر با عدالت و انصاف رفتار شود؛

ب) اذعان کرد که صلح و امنیت، توسعه و حقوق بشر، ارکان نظام سازمان ملل متحد بوده و به هم پیوسته و تقویت کننده یکدیگر هستند؛

ج) اعلام کرد که اعضای منتخب شورا باید دارای بالاترین استانداردها در زمینه ارتقا و حفظ حقوق بشر باشند و کاملاً با شورا همکاری کنند؛

د) تاکید کرد که «جهانشمولی، عینیت و غیرگزینشی بودن مسایل حقوق بشری و از بین بردن استانداردهای دوگانه و سیاسی کاری» باید تضمین شود؛

¹ Code of Conduct for Special Procedures Mandate-holders of the Human Rights Council [مترجم]

² Resolution 60/251 of 15 March 2006 [مترجم]

ه) همچنین، این امر را به رسمیت شناخت که ارتقا و حفظ حقوق بشر «باید بر اساس اصول همکاری و گفتگوی واقعی بوده و با هدف تقویت توانایی دولت‌های عضو برای هماهنگی آنها با تعهدات حقوق بشری و نفع رساندن به تمام انسان‌ها انجام شود»؛

و) تصمیم گرفت که «کار شورا باید بر اصول جهانشمولی، بی‌طرفی، عملکرد غیرسلیقه‌ای و غیرگزینشی، گفتگو و همکاری سازنده بین‌المللی برای حمایت بیشتر از حقوق بشر، حقوق مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی از جمله حق توسعه، انجام شود»؛

ز) همچنین تصمیم گرفت که «روش کار شورا باید شفاف، منصفانه و بی‌طرفانه بوده، فضای گفتگوی واقعی را فراهم کرده و نتیجه محور باشد، فضای بحث متعاقب توصیه‌ها و اجرای آنها را فراهم کرده و نیز فرصت تعامل اساسی با روندها و مکانیزم‌های ویژه را ایجاد کند»؛

توجه دارد به محوریت بی‌طرفی و عینیت، و تخصص مأموریت‌داران روندهای ویژه، در چاقوب مأموریت محوله و این که باید به تمام نقض‌های حقوق بشری در هر جا که اتفاق بیافتد توجه لازم مبذول دارند،

خاطر نشان می‌کند که کارآیی نظام روندهای ویژه باید از طریق تحکیم وضعیت مأموریت‌داران و تصویب اصول و قواعدی برای مأموریت آنها تقویت شود،

توجه دارد که لازم است به تمام ذینفعان، شامل دولت‌ها، نهادهای ملی حقوق بشر، سازمان‌های غیردولتی و افراد برای درک بهتر فعالیت‌های مأموریت‌داران کمک شود،

یادآور می‌شود به مواد ۱۰۰، ۱۰۴ و ۱۰۵ منشور ملل متحد، بخش ۲۲ ماده ۶ "کنوانسیون مزایا و مصونیت‌های سازمان ملل" مورخ ۱۳ فوریه ۱۹۴۶، و پاراگراف ۶ قطعنامه مجمع عمومی ۶۰/۲۵۱،

یادآور می‌شود به تصمیم ۱/۱۲۰ مورخ ۳۰ ژوئن ۲۰۰۶ که در آن شورا، استثنائاً بمدت یک سال ماموریت و ماموریت‌داران روندهای ویژه‌ی کمیسیون حقوق بشر و کمیته فرعی ارتقا و حمایت حقوق بشر و روند ایجاد شده متعاقب قطعنامه‌ی ۱۵۰۳ مورخ ۲۷ ماه مه ۱۹۷۰ شورای اقتصادی اجتماعی را تمدید کرد،

همچنین توجه دارد به تصمیم ۱/۱۰۴ مورخ ۳۰ ژوئن ۲۰۰۶، که شورا در آن یک "کارگروه بین‌دولتی نامحدود" تأسیس کرد تا توصیه‌هایی را که در مورد بررسی، (در صورت امکان) تقویت، و عقلانی کردن تمام مأموریت‌ها، مکانیزم‌ها، عملکردها و مسئولیت‌های کمیسیون حقوق بشر صورت می‌گیرد در قالب قواعد کلی در آورد. این اقدام به منظور ابقای نظام روندهای ویژه، مطابق با پاراگراف ۶ قطعنامه ۶۰/۲۵۱ مجمع عمومی، صورت گرفت،

علاوه بر این توجه دارد به قطعنامه ۲/۱ مورخ ۲۷ نوامبر ۲۰۰۶، که شورا از کارگروه بین دولتی نامحدود خواست «پیش نویس کردارنامه روندهای ویژه را تنظیم کند».

در نظر دارد که این کردارنامه قسمت جدایی ناپذیر بررسی، پیشرفت و ساماندهی درخواست شده در قطعنامه ۶۰/۲۵۱ مجمع عمومی است که به طور خاص تلاش دارد تا همکاری بین دولت‌ها و مأموریت‌داران را که برای کارآیی موثر این سیستم ضروریست، افزایش دهد.

همچنین در نظر دارد که این قانون، توانایی مأموریت‌داران را برای اجرای مأموریت خود بیشتر کرده، در عین حال صلاحیت اخلاقی و اعتبار آنها را افزایش می‌دهد و نیازمند اقدام حمایتی از طرف ذینفعان و به ویژه دولت‌هاست، در نظر دارد که باید میان استقلال مطلق مأموریت‌داران و امتیازات ویژه‌ی آنها به واسطه‌ی مأموریت‌داری در شورای حقوق بشر و مقررات منشور ملل متحد تمایز قایل شد.

متوجه این واقعیت است که تصحیح، تکمیل و افزایش شفافیت مقررات و اصول حاکم بر رفتار مأموریت‌داران مطلوب است.

توجه دارد به «آیین‌نامه‌ی حاکم بر جایگاه، وظایف و حقوق اولیه مقامات، به جز کارکنان دفتری^۳، و کارشناسان مأمور» که توسط مجمع عمومی در قطعنامه ۵۶/۲۸۰ مورخ ۲۷ مارس ۲۰۰۲ تصویب شده است.

همچنین توجه دارد به پیش نویس دستورالعمل^۴ روندهای ویژه حقوق بشر سازمان ملل متحد، مصوب سال ۱۹۹۹ در ششمین نشست سالانه مأموریت‌داران ویژه که مورد بازنگری هم قرار گرفته است، مشورت‌ها و پیشنهادات کارگروه بین‌دولتی نامحدود در مورد بررسی مأموریت‌ها یادآور می‌شود.

۱- دعوت می‌کند تمام دولت‌ها را که با روندهای ویژه همکاری نموده، آنان را در ایفای وظایف‌شان یاری رسانند و تمام اطلاعات مورد نیاز را در زمان مناسب فراهم کنند و همچنین به مکاتبات ارسال شده به آنان بدون تأخیر غیرموجه پاسخ دهند؛

³ [مترجم] "Officials other than Secretariat officials"

این عنوان برای آن دسته از همکاران که همکاری تمام وقت با سازمان ملل دارند ولی کارمندان عضو دبیرخانه سازمان ملل محسوب نمی‌شوند. با این وجود اسم آنها به همراه کارمندان دبیرخانه به عنوان کارکنان سازمان ملل شمرده نمی‌شود.

⁴ Draft Manual [مترجم]

۲- به تصویب می‌رساند کردارنامه روندهای ویژه‌ی شورای حقوق بشر را که به قطعنامه‌ی حاضر ضمیمه شده است که مقررات آن باید توسط دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر ملل متحد به مأموریت‌داران و دولت‌های عضو سازمان ملل متحد و سایر طرفین مربوطه ابلاغ شود.

نشست نوزدهم

۱۸ ژوئن ۲۰۰۷

ابدون رأی گیری به تصویب رسید^۵

ضمیمه

کردارنامه مأموریت‌داران روندهای ویژه‌ی شورای حقوق بشر

ماده ۱- هدف کردارنامه

هدف این کردارنامه، ارتقای اثربخشی سیستم روندهای ویژه است ارائه استانداردهای رفتار حرفه‌ای و اخلاقی مأموریت‌داران این روندهای ویژه (که زین پس مأموریت‌دار نامیده می‌شوند) در شورای حقوق بشر است که باید حین انجام مأموریت‌شان رعایت کنند.

ماده ۲- جایگاه کردارنامه

۱. مقررات این کردارنامه در تکمیل مقررات «آیین‌نامه‌ی مدیریت جایگاه، حقوق و تکالیف اصلی مقامات به جز کارکنان دفتری، و متخصصان در مأموریتها» می‌باشد (ازین پس با عنوان "آیین‌نامه" یاد می‌شود).
۲. مواد پیش نویس دستورالعمل روندهای ویژه‌ی حقوق بشر ملل متحد باید با مفاد این کردارنامه هماهنگ باشد.
۳. کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل باید یک نسخه از این کردارنامه را به همراه دیگر اسناد مربوط به مأموریت مأموریت‌داران به آنها بدهد و رسید دریافت کند.

ماده ۳- اصول کلی کردارنامه

مأموریت‌داران، متخصصان مستقل سازمان ملل هستند. آنها باید در هنگام انجام وظیفه موارد زیر را رعایت کنند:

^۵ نگاه کنید به: A/HRC/5/21، فصل سوم، پاراگراف ۶۲.

الف) آنها باید مستقل رفتار کنند؛ و عملکرد و رفتارشان مطابق با مأموریت‌شان باشد؛ و از طریق بررسی بی‌طرفانه و حرفه‌ای واقعیات، بر پایه‌ی استانداردهای بین‌المللی حقوق بشر و بدور از هر نوع نفوذ بیرونی، تحریک، فشار، تهدید یا دخالت مستقیم یا غیرمستقیم، که به هر دلیلی در جهت منافع یکی از طرفین، ذینفعان و غیره صورت گیرد، باشد؛ زیرا جایگاه و آزادی مأموریت‌دار در ارزیابی سوالات حقوق بشری که مأمور به بررسی آنهاست در گرو استقلال اوست.

ب) آنها باید مأموریتی که شورا برعهده آنها گذارده است را به خاطر داشته باشند که عبارتست از ارتقای احترام جهانی به حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی برای همه از طریق گفتگو و همکاری، همانطور که در قطعنامه ی ۶۰/۲۵۱ مورخ ۱۵ مارس ۲۰۰۶ مجمع عمومی مطرح شده است.

ج) باید وظیفه‌شان را مطابق "آیین‌نامه" و کردارنامه انجام دهند.

د) باید منحصراً بر انجام وظیفه‌ی خود تمرکز کرده، تعهدات اساسی مثل صداقت، وفاداری و استقلال را در مأموریت خود مکرراً به خاطر داشته باشند.

ه) بالاترین استاندارد بهره‌وری، شایستگی و امانت را رعایت کنند که به طور ویژه و نه منحصراً، به معنی پاکدامنی، بی‌طرفی، انصاف، صداقت و حسن نیت است.

و) هیچ نوع دستوری از دولت‌ها، افراد، سازمان‌های دولتی و غیردولتی یا گروه‌های فشار دنبال یا قبول نکنند.

ز) همیشه عملکردی در پیش گیرند که با جایگاه آنها هماهنگ باشد.

ح) به اهمیت وظایف و مسئولیت‌های خود واقف بوده، به ماهیت خاص مأموریت خود توجه کنند و طوری رفتار کنند که اعتماد تمام ذینفعان را حفظ کرده و تقویت کنند.

ط) از مقام یا اطلاعات به دست آمده در مأموریت خود در جهت مقاصد شخصی و اقتصادی خود یا منفعت یا ضرر عضوی از خانواده، بستگان یا شخص ثالث خودداری کنند.

ی) هیچ نوع افتخار، مدال، خدمت، هدیه یا پاداشی از هیچ حکومت یا منبع غیردولتی برای فعالیت‌هایی که تحت مأموریت خود انجام می‌دهد، دریافت نکنند.

ماده ۴ - جایگاه مأموریت‌داران

۱- مأموریت‌دار، فعالیت خود را به‌طور فردی، اما منحصراً ناظر به مسئولیت‌های بین‌المللی -و نه ملی- انجام خواهد داد.

- ۲- مأموریت‌دار هنگام انجام وظیفه، مستحق برخورداری از مزایا و مصونیت‌های پیش‌بینی شده در اسناد بین‌المللی مربوطه، از جمله بخش ۲۲ ماده ۶ کنوانسیون مزایا و مصونیت‌های سازمان ملل، است.
- ۳- مأموریت‌دار باید بدون پیش‌داوری نسبت به مزایا و مصونیت‌هایش، وظیفه خود را با رعایت کامل قوانین و مقررات ملی کشور محل مأموریت‌اش انجام دهد. هنگامی که در این خصوص مسئله‌ای پیش‌آمد مأموریت‌دار باید به طور کامل به مفاد بند (e) ماده یک "آیین‌نامه" ملتزم باشد.

ماده ۵ - اعلامیه رسمی

مأموریت‌دار باید قبل از انجام وظیفه‌ی خود، اعلامیه‌ای رسمی به شرح زیر آماده سازد:

«من رسماً اعلام می‌کنم که در ایفای وظایف و انجام کارها با بی‌طرفی کامل، وفاداری، وجدان و صداقت رفتار خواهم کرد و همچنین انجام وظیفه و رفتارم کاملاً با شرایط مأموریت‌م، منشور ملل متحد، منافع سازمان ملل متحد و با هدف پیشبرد و حمایت از حقوق بشر، بدون دنبال کردن یا قبول هر نوع دستوری از هر طرفی به هر شکلی، مطابقت خواهد داشت».

ماده ۶ - امتیازات ویژه

مأموریت‌داران باید در بهره‌مندی از امتیاز ویژه‌ای که به آنها داده شده است، از هرگونه جانبداری‌ای بپرهیزند. در مورد امتیازات ویژه مقرراتی به عنوان بخشی از مأموریت مأموریت‌داران وضع شده است، که به استناد آن مأموریت‌داران باید:

(الف) همیشه تلاش کنند وقایعی را منعکس سازند که مبتنی بر اطلاعات عینی و معتبر هستند و از منابع موثق مربوط باشند که به قدر لازم و تا حد امکان صحت آنها بررسی شده باشد؛

(ب) به روشی جامع و زمان‌مند اطلاعات را گردآوری کنند، به خصوص اطلاعاتی را که دولت‌های مربوط در مورد مأموریت‌شان ارائه می‌کنند؛

(ج) تمام اطلاعات را با توجه به استانداردهای بین‌المللی شناخته شده‌ی حقوق بشری مربوط به مأموریت‌شان و نیز با توجه به معاهداتی که دولت مورد بررسی عضو آن است، ارزیابی کنند؛

(د) حق دارند هر نوع پیشنهادی را که برای افزایش ظرفیت روندهای ویژه در راستای ایفای مأموریت‌شان لازم است، به شورا ارائه کنند.

ماده ۷ - رعایت مفاد مأموریت

لازم است مأموریت‌دار مسئولیت خود را با رعایت کامل حدود وظایف خود انجام دهد و مخصوصاً مطمئن شود که توصیه‌های وی از حدود مأموریت و وظیفه خودش یا شورا فراتر نباشد.

ماده ۸- منابع اطلاعات

در فعالیت‌های مربوط به گردآوری اطلاعات، مأموریت‌داران باید:

- الف) طبق اصول حزم و دوراندیشی، شفافیت، انصاف، و بی‌طرفی رفتار کنند؛
- ب) اسامی شهودی را که افشای آنها می‌تواند به آنها آسیب برساند، محرمانه نگه دارند؛
- ج) به واقعیت‌های عینی و قابل اعتمادی اتکا کنند که دارای استانداردهای اقامه ادله ضروری برای یک گزارش یا نتیجه‌گیری فاقد ماهیت قضایی-مانند آنچه برعهده مأموریت‌داران قرار گرفته- باشد؛
- د) برای اظهار نظر در مورد گزارش و پاسخگویی به اظهاراتی که علیه دولت ابراز شده به نمایندگان دولتی که گزارش در مورد او تهیه شده یا گزارش مأموریت‌دار به آن مرتبط است فرصت لازم برای پاسخ‌گویی داده شود و خلاصه‌ی پاسخ‌های دولت را به گزارش خود ضمیمه کنند.

ماده ۹- نامه‌های مدعی نقض^۶

- به منظور حصول هماهنگی و اثربخشی در مدیریت نامه‌های مدعی نقض که به روندهای ویژه ارسال شده‌اند، مأموریت‌داران باید روایی آنها را با توجه به معیارهای زیر احراز کنند:
- الف) مکاتبات نباید بی‌اساس یا بر اساس انگیزه‌های سیاسی باشند؛
 - ب) مکاتبات باید حاوی توصیف واقعی ادعای نقض حقوق بشر باشد؛
 - ج) ادبیات مکاتبات نباید توهین آمیز باشد؛
 - د) مکاتبه باید توسط شخص یا گروهی از اشخاص که مدعی قربانی نقض هستند ارائه شود؛ یا توسط شخص یا گروهی از اشخاص-از جمله سازمان‌های غیردولتی- که با حسن نیت مطابق با اصول حقوق بشر فعالیت می‌کنند، و از موضع‌گیری با انگیزه سیاسی بدور هستند، و موضع خلاف مقررات منشور ملل متحد ندارند، و ادعا می‌کنند که اطلاعات مستقیم یا شناخت قابل اعتماد مبتنی بر اطلاعات شفاف در مورد نقض‌ها دارند.
 - ه) مکاتبه نباید منحصرأ بر اساس گزارش‌های منتشر شده در رسانه‌های جمعی باشد.

⁶ Letters of allegation [مترجم]

ماده ۱۰ - درخواست فوری

در مواردی که زمان برای نقض گزارش شده اهمیت خاص داشته باشد مأموریت‌دار می‌تواند درخواست فوری ارسال کند، این درخواست در شرایطی طرح می‌شود که مسأله مرگ، تهدید جانی یا آسیب بسیار شدید قریب الوقوع برای قربانی مطرح باشد که امکان طرح و تعامل مدت‌دار آن طبق ماده ۹ این قانون وجود ندارد.

ماده ۱۱ - بازدیدهای میدانی

مأموریت‌داران باید:

- الف) اطمینان حاصل کنند که بازدیدشان مطابق با شرایط، اختیارات و مأموریت‌شان انجام می‌شود؛
- ب) اطمینان حاصل کنند که بازدیدشان با رضایت یا با دعوت دولت مربوطه باشد؛
- ج) بازدیدشان را با همکاری کامل نماینده دائمی دولت مربوطه که توسط دفتر سازمان ملل در ژنو به رسمیت شناخته شده است، انجام دهند مگر آنکه مرجع دیگری برای این منظور توسط دولت مربوطه انتخاب شده باشد؛
- د) برنامه‌ی رسمی بازدیدهای خود را به طور مستقیم با مقامات کشور میزبان که از حمایت اجرایی و تدارکاتی آژانس محلی سازمان ملل برخوردارند و/یا با نماینده‌ی کمیساریای عالی حقوق بشر که به تنظیم ملاقات‌های خصوصی کمک می‌کند، نهایی سازند؛
- ه) تلاش کنند با مقامات دولتی و سایر ذینفعان گفتگو کرده، برای ترویج گفتگو و همکاری اقدام کنند تا اثربخشی کامل روندهای ویژه که تعهد مشترک مأموریت‌داران، دولت مربوطه و سایر ذینفعان است بیشتر شود؛
- و) متعاقب درخواست خود، مأموریت‌داران با مشورت دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر و پس از درک مشترک با دولت میزبان، در طول بازدید از حمایت امنیتی رسمی برخوردار باشند؛ حمایتی که حریم خصوصی و محرمانه بودن مأموریت‌شان را نقض نکند.

ماده ۱۲ - عقاید شخصی و ماهیت عمومی مأموریت

مأموریت‌داران باید:

- الف) اطمینان حاصل کنند که عقاید شخصی و سیاسی‌شان به اجرای مأموریت آنها هیچ نوع جهت‌گیری ندهد و نتایج و توصیه‌های خود را بر مبنای بررسی‌های عینی از وضعیت حقوق بشری ارائه کنند؛
- ب) در اجرای مأموریت خود خوددار، متعادل و دوراندیش باشند تا ماهیت مستقل مأموریت‌شان لطمه نبیند و فضای حاکم بر انجام درست مأموریت‌شان آسیب نبیند.

ماده ۱۳- توصیه و نتیجه گیری

مأموریت‌داران باید:

الف) در حالی که اظهارنظر سنجیده خود را -به ویژه در بیانیه‌های عمومی مربوط به ادعاهای نقض حقوق بشر- بیان می‌کنند، پاسخ‌هایی دولت مربوطه را به شکل منصفانه‌ای اعلام کنند؛

ب) هنگام گزارش‌دهی از دولت مربوطه اطمینان حاصل کند که اظهارات‌شان در مورد وضعیت حقوق بشر آن کشور همواره بر اساس مأموریت‌شان و مطابق با امانت‌داری، استقلال و بی‌طرفی است که موقعیت آنها ایجاب می‌کند و به گفتگوی سازنده بین ذینفعان و تشریک مساعی برای ارتقای حمایت از حقوق بشر کمک می‌کند؛

ج) اطمینان حاصل نمایند که مقامات دولت مربوطه، اولین دریافت‌کنندگان نتایج و توصیه‌های مربوط به کشورشان هستند و به آنها مهلت کافی برای پاسخ‌گویی بدهند و همچنین اطمینان حاصل نمایند که شورا نیز اولین دریافت‌کننده‌ی نتایج و توصیه‌هایی است که مربوط به این ارگان است.

ماده ۱۴- مکاتبه با دولت‌ها

مأموریت‌داران باید تمام مکاتبات‌شان با دولت مربوطه را از طریق راه‌های دیپلماتیک انجام دهند مگر آنکه میان یک دولت با دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر به گونه‌ی دیگری توافق شده باشد.

ماده ۱۵- پاسخ‌گویی به شورا

مأموریت‌داران در انجام مأموریت خود در قبال شورا پاسخ‌گو هستند.